

ระบบสังคมในพื้นที่ร้านน้ำชา

ปริญทร์ เรืองธีรณ

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

prukpurin@gmail.com

อดิศร ศรีเสาวนันธ์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

ในบริบททางภาคใต้ โดยเฉพาะพื้นที่ในย่านตลาดของชุมชนนั้นมีพื้นที่แห่งหนึ่งที่เป็นพื้นที่สาธารณะให้คนได้มาพบปะสังสรรค์กัน นั่นคือพื้นที่ “ร้านน้ำชา” ร้านน้ำชาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมชาวภาคใต้อย่างยาวนาน ร้านน้ำชานั้นเป็นพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย การไปนั่งพูดคุยกันในร้านน้ำชาก็มีช่วงเวลาที่แตกต่างกันของคนแต่ละช่วงวัย เรียกได้ว่าร้านน้ำชานั้นอยู่ในแทบทุกช่วงชีวิตของคนในพื้นที่ภาคใต้ ร้านน้ำชานั้นเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ แต่กลับพบว่ามีการรวมกลุ่มทางสังคมมากมายเกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มพ่อค้า หรือแม้กระทั่งกลุ่มของนักการเมือง ต่างก็เข้ามาใช้พื้นที่ในร้านน้ำชา ร้านน้ำชา นั้นไม่ได้อยู่เพียงแคในพื้นที่ของกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่กลับมีปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ของสังคม จึงทำให้มีผู้คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกศาสนา เข้ามาใช้พื้นที่เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งกันและกัน

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในร้านน้ำชา ลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมและพื้นที่ เพื่อเป็นแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองกับบริบทสังคม ชุมชนเมือง ในพื้นที่ทางภาคใต้

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเบื้องต้นพบว่า พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชานั้น ส่งผลให้เกิดที่ว่าง (space) ที่มีเอกลักษณ์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวความคิดและเครื่องมือในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองกับบริบทของคนภาคใต้ได้

คำสำคัญ : ร้านน้ำชา ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กลุ่มทางสังคม

Social system in the tea shop area

Purin Ruanghiran

Master of Architecture

Faculty of Architecture, Silpakorn University

prukpurin@gmail.com

Adisorn Srisaowanunt

Faculty of Architecture, Silpakorn University

Abstract

in the southern context Especially in the market area of the community, there is one area that is a public area for people to meet and socialize. That is the area "Tea Shop" Tea shop has been a part of southern society for a long time. The tea shop is a space for conversation, meeting, exchanging information, and is an area for people of all genders and ages. Going to chat in a tea shop has different moments for different generations. It can be said that tea shops are in almost every stage of people's life in the southern region of Thailand. The tea house was just a small space. But instead there are many social groups occurring in this small area. Whether it is a group of friends, a group of professionals, a group of merchants, or even a group of politicians. All come to use the space in the tea shop. The tea shop is not just in the area of any social group. But it appears in many areas of society. As a result, people of all genders, ages and religions come to occupy the floor and create social interactions.

This research focuses on the study of social groups formed within a tea shop. It's spatial relationships and characteristics of social groups. A concept for architectural design should respond to the social, community, city context in the southern region.

From the preliminary research study, Behaviors and relationships of social groups do occur in the tea shop. This results in a unique space. It can be used as a concept and tool for architectural design that responds to the context of the southern people.

Keyword: tea shop, social interaction, social group

1. บทนำ

เมื่อพูดถึง "ชา" เราคงจะคิดถึงประเทศญี่ปุ่นและประเทศจีน ดินแดนต้นกำเนิดของระแสการชงชาและกินชา แต่ร้านน้ำชาที่มีแหล่งกำเนิดจากจีน เป็นแหล่งรวมตัวของผู้คนทุกอาชีพ คนทุกคนชั้นแวเวียนกันมาใช้บริการร้านน้ำชาหรือโรงเตี๊ยม ในการพักผ่อนและรับประทานอาหาร ร้านน้ำชายังเป็นแหล่งกำเนิดวัฒนธรรม อย่างในประเทศจีนร้านน้ำชาคือแหล่งกำเนิดของ การแสดงงิ้ว การเล่านิทาน การเล่นตลก และการแสดง บางคนใช้เวลาอยู่ในร้านน้ำชาได้ทั้งวัน เพราะเจอคนรู้จักหรือคนสนิท มานั่งพูดคุย ถกปัญหา แลกเปลี่ยนข่าวสาร และตกลงทำธุรกิจกัน ส่วนร้านน้ำชาในไทย ก็ได้ถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นให้เห็น อาทิ การจับชานั่งดูนกเขาของชาวสงขลา นครศรีธรรมราช และปัตตานี การจับกาแพกับหมุย่างของชาวดรง เป็นต้น

ในบริบททางภาคใต้ โดยเฉพาะพื้นที่ในย่านตลาดของชุมชนนั้นมีพื้นที่แห่งหนึ่งที่เป็นพื้นที่สาธารณะให้คนได้มาพบปะสังสรรค์กัน นั่นคือพื้นที่ “ร้านน้ำชา” ร้านน้ำชาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมชาวภาคใต้มาอย่างยาวนาน ร้านน้ำชานั้นเป็นพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย การไปนั่งพูดคุยกันในร้านน้ำชาก็มีช่วงเวลาที่แตกต่างกันของคนแต่ละช่วงวัย เรียกได้ว่าร้านน้ำชานั้นอยู่ในแทบทุกช่วงชีวิตของคนในพื้นที่ภาคใต้ ร้านน้ำชานั้นเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ แต่กลับพบว่ามีกลุ่มทางสังคมมากมายเกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มพ่อค้า หรือแม้กระทั่งกลุ่มของนักรการเมือง ต่างก็เข้ามาใช้พื้นที่ในร้านน้ำชา(โอบอล ประภาวดี, 2004) ถึงแม้ว่าภาคใต้จะประกอบไปด้วยกลุ่มของสังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็น สังคมคนพุทธ สังคมคนจีน สังคมคนมุสลิม แต่กลับพบว่าทุกกลุ่มต่างก็เข้ามาใช้พื้นที่ร้านน้ำชาเป็นพื้นที่พบปะสังสรรค์ ร้านน้ำชา นั้นไม่ได้อยู่เพียงแค่นั้นในพื้นที่ของกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่กลับมีปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ของสังคมจึงทำให้มีคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกศาสนา เข้ามาใช้พื้นที่เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งกันและกัน

2. วัตถุประสงค์ของบทความ

งานวิจัยชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในร้านน้ำชา ลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมที่ส่งผลต่อที่ว่าง เพื่อเป็นแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองกับบริบทสังคม ชุมชนเมือง ในพื้นที่ทางภาคใต้

3. กระบวนการศึกษาวิจัย

“ร้านน้ำชา” เป็นส่วนหนึ่งของสังคมชาวภาคใต้มาอย่างยาวนาน ร้านน้ำชานั้นแตกต่างจากร้านกาแพที่พบได้ทั่วไปในปัจจุบันซึ่งลักษณะทั่วไปของผู้ที่เข้ามาใช้งานในร้านกาแพนั้นเข้ามาเพื่อสร้างโลกส่วนตัวของตนเองเพื่อพักผ่อนหรือนั่งทำงาน แต่ ร้านน้ำชา นั้นแตกต่างออกไป ผู้คนที่เข้ามาใช้งานนั้นต้องการเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ เป็นพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย จึงทำให้ร้านน้ำชานั้นมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างออกไปอย่างเห็นได้ชัด ร้านน้ำชานั้นเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ แต่กลับพบว่ามีกลุ่มทางสังคมมากมายเกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มพ่อค้า หรือแม้กระทั่งกลุ่มของนักรการเมือง ร้านน้ำชานั้นไม่ได้อยู่เพียงแค่นั้นในพื้นที่ของกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่กลับมีปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ของสังคม

ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาผ่านกรณีศึกษา (case study) ร้านน้ำชาในภาคใต้ในบริบทต่างๆและในหลายๆจังหวัดของภาคใต้ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ ผ่านบริบท ที่ตั้ง ลักษณะทั่วไปทางกายภาพ การวางผัง และกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชาในสังคมของคนภาคใต้

ร้านน้ำชาที่ปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ของสังคมทางภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นใจกลางหมู่บ้าน , ตลาด , ซ้ำถนน หรือ บริเวณศาสนสถาน ร้านน้ำชา จึงสามารถแบ่งประเภทของร้านได้ 2 ประเภทด้วยกัน คือแบ่งตามกลุ่มทางสังคม และแบ่งตามเวลาเปิดร้าน ซึ่งสัมพันธ์กับประเภทของผู้ที่เข้ามาใช้งานภายในร้าน

โดยประเภทแรกคือ การแบ่งประเภทของร้านน้ำชาตามกลุ่มทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ร้านน้ำชาในสังคมคนพุทธ ร้านน้ำชาในสังคมคนจีน และร้านน้ำชาในสังคมคนมุสลิม ซึ่งร้านน้ำชาแต่ละแบบจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างในเรื่องของอาหารที่ขายคู่กับชา กลุ่มของผู้ใช้งานหลัก และบทสนทนาที่เกิดขึ้นในร้าน

ประเภทที่สองคือ การแบ่งประเภทของร้านน้ำชาตามเวลาของการเปิดร้านซึ่งประกอบด้วย ร้านน้ำชาที่เปิดกลางวัน (เช้า-เที่ยง) กลุ่มคนที่เข้ามาใช้งานส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้งานในช่วงเวลาเช้าก่อนเริ่มงาน เป็นคนวัยทำงานไปจนถึงวัยสูงอายุ พ่อค้าแม่ค้าในตลาด หรือแม่กระทั่งพนักงานและข้าราชการที่เข้ามาใช้บริการในช่วงเช้าก่อนเข้างาน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของผู้ชาย และร้านน้ำชาที่เปิดกลางคืน (เย็น-ดึก) กลุ่มคนที่เข้ามาใช้งานหลักคือกลุ่มวัยทำงานและวัยรุ่น ทั้งชายและหญิงที่เข้ามาพบปะสังสรรค์กันในเวลาหลังเลิกงาน หรือเลิกเรียน โดยเฉพาะในบริบทของสังคมมุสลิมนั้นเป็นพื้นที่สำคัญในการพบปะสังสรรค์ของวัยรุ่น เนื่องจากชาวมุสลิมนั้นไม่สามารถดื่มสุราได้ จึงใช้พื้นที่ร้านน้ำชาเป็นพื้นที่พบปะสังสรรค์ของชาวมุสลิมเพราะมุขุขยนั้นมีความต้องการที่จะเข้าสังคม นั้นทำให้ร้านน้ำชาจึงเป็นพื้นที่สำคัญของคนภาคใต้

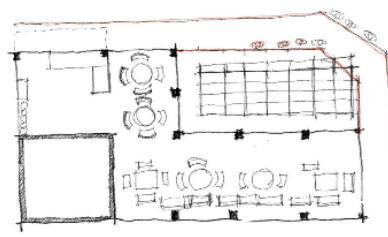
ภาพที่ 1 : แผนภาพแสดงประเภทของร้านน้ำชา
ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องที่รัฐ. 2023.

จากภาพจะเห็นได้ว่าร้านน้ำชาที่ปรากฏนั้นถูกแบ่งเป็นสองกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับสถานที่ตั้งและอาหารที่ขายคู่กับน้ำชา โดยกลุ่มแรกคือกลุ่มที่แบ่งตามบริบททางสังคมนั้นประกอบด้วย ร้านน้ำชาในสังคมชาวพุทธ ร้านน้ำชาในสังคมชาวจีน และร้านน้ำชาในสังคมมุสลิม และกลุ่มที่สองคือร้านน้ำชาที่แบ่งตามเวลาเปิดของร้านนั้นประกอบด้วยร้านที่เปิดในเวลากลางวันและร้านที่เปิดในเวลากลางคืน

ดังนั้น พื้นที่ร้านน้ำชาจึงเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการศึกษารื่องกลุ่มทางสังคม ความสัมพันธ์ และวัฒนธรรมพื้นถิ่นของคนทางภาคใต้ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวความคิดและเครื่องมือในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองกับบริบทของคนภาคใต้ได้

3.1 กรณีศึกษาร้านน้ำชา

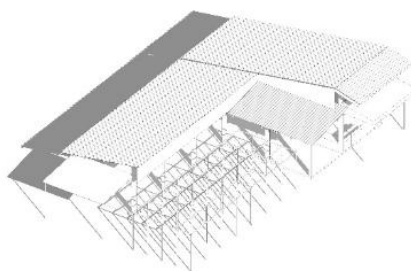
3.1.1 ร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง

ภาพที่ 2 : ภาพถ่ายหน้าร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง (ซ้าย)

ภาพผังพื้นร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง (ขวา)

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 3 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงดอนยอ จังหวัดพัทลุง เป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณหัวมุมถนน ตรงข้ามกับตลาดสดผดุงดอนยอ กลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นคนทั่วไปและพ่อค้าแม่ค้าในตลาด นอกจากนี้จะเป็นร้านที่ขายชากาแฟแล้วยังมีพื้นที่สำหรับการแข่งนกหรือน่านกมาแชนวอร์กัน จึงทำให้กลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งานในร้านนั้นมีลักษณะแตกต่างออกไปจากร้านน้ำชาทั่วไป จากผังพื้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่จะถูกจัดเรียงล้อมพื้นที่แข่งนกถึงแม้ว่าชุดโต๊ะเก้าอี้จะเป็นโต๊ะหินอ่อนที่มีความหนัก แต่ผู้ที่เข้ามาใช้งานนั้นก็พยายามที่จะเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้มารวมกลุ่มกันเพื่อให้เอื้อต่อกิจกรรมการแข่งนก และพื้นที่แข่งนกที่อยู่บริเวณหัวมุมถนนก็ยังคงเป็นพื้นที่ที่คอยดึงดูดคนจากภายนอกให้เข้ามาสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในร้านได้อีกด้วย

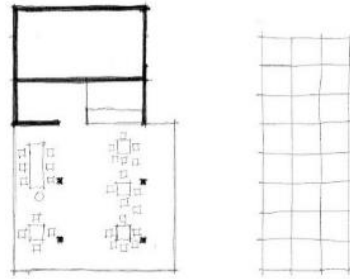
ตัวร้านตั้งอยู่เยื้องกับตลาดสดผดุงดอนยอ ซึ่งเป็นตลาดเช้า และอยู่ในพื้นที่หัวมุมถนนเข้าถึงได้ง่ายจากชุมชน ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในร้านมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทางสังคมขึ้นในร้าน

ตัวอาคารจะเป็นกรอบโครง (frame) เปิดโล่งไม่มีผนังกั้นอากาศถ่ายเทได้สะดวก ลักษณะของ overhead plane ที่มี direction ลักษณะของโครงสร้างไม่ซับซ้อน มีส่วนที่ต่อเติมออกมาเพื่อกันแดดกันฝนจะใช้วัสดุที่ดูเบา

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 3 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคนเข้ามาเพื่อรับรู้ข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสารเช่นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน กลุ่มที่สามคือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการโดยมีตัวกิจกรรมคอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันอย่างเช่น ในกรณีศึกษาจะเป็นกิจกรรมของการดูนกที่คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน ซึ่งในกลุ่มนี้จะแบ่งออกเป็นสองกลุ่มด้วยกันกลุ่มแรกคือกลุ่มที่เข้ามาใช้พื้นที่ในร้านควบคู่ไปกับกิจกรรมสนทนาและการและกลุ่มที่สองคือ

กลุ่มคนจากภายนอกที่มาจากตลาดสดที่แวะเวียนเข้ามาชมกิจกรรมสนทนาการทำให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมที่เกิดขึ้น
ในร้านกับชุมชน

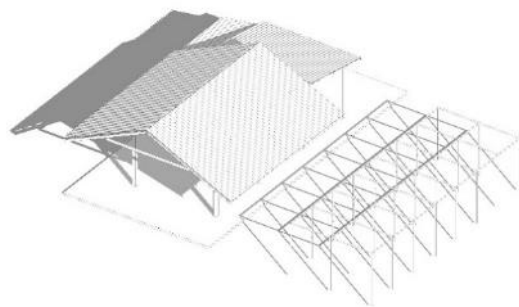
3.1.2 ร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 4 : ภาพถ่ายหน้าร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช (ซ้าย)

ภาพผังพื้นร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช (ขวา)

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องทริฎ. 2023.

ภาพที่ 5 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องทริฎ. 2023.

ร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณ
ทางเข้าหมู่บ้าน กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชน นอกจากจะเป็นร้านที่ขายชากาแฟแล้วยังมีพื้นที่สำหรับการ
แข่งนกหรือนานกมาแขวนโซว์กัน จึงทำให้กลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งานในร้านนั้นมีลักษณะแตกต่างออกไปจากร้านน้ำชา
ทั่วไป จากผังพื้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งนั้นได้ถูกแบ่งอย่างชัดเจนระหว่างลูกค้าทั่วไปกับลูกค้าที่เข้ามาเพื่อร่วม
กิจกรรมการแข่งนก ในส่วนของที่นั่งที่ติดกับพื้นที่แข่งนกนั้นจะมีความยืดหยุ่นเอื้อให้มีการขยับเก้าอี้เข้ามารวมกลุ่มเพื่อ
ร่วมกิจกรรมได้ และพื้นที่แข่งนกที่อยู่ติดกับถนนก็ยังคงเป็นพื้นที่ที่คอยดึงดูดคนจากภายนอกเข้ามาในร้านได้อีกด้วย

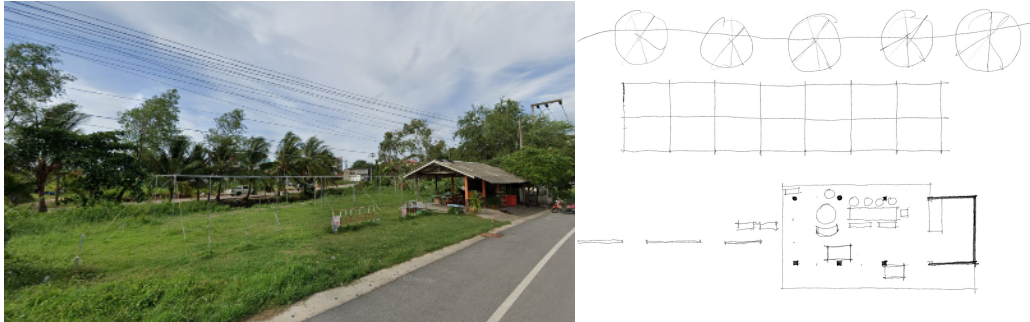
ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณทางเข้าชุมชน ทำให้มีคนจากในชุมชนและคนจากภายนอกชุมชนเข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมาก
ทำให้พื้นที่ของร้านดูเหมือนจะเป็นพื้นที่ศาลาประชาคมของชุมชนแห่งนี้

ตัวอาคารจะเป็นกรอบโครง (frame) เปิดโล่งไม่มีผนังกั้นอากาศถ่ายเทได้สะดวก ลักษณะของ overhead
plane ที่ถูกกดให้ต่ำ ใช้วัสดุที่พบได้ทั่วไปสอดคล้องกับวิธีการก่อสร้างรูปแบบพื้นฐานที่คนในชุมชนสามารถสร้างขึ้นเองได้

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนที่เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะ
เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้าง
ตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ กลุ่มที่สองคือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการโดยมีตัวกิจกรรมคอยยึดโยงคนกลุ่มนี้

เข้าด้วยกันอย่างเช่น ในกรณีศึกษาจะเป็นกิจกรรมของการดูนกที่ขอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของที่นั่งขนาดใหญ่ขึ้นในบริเวณพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับกิจกรรมสันทนาการ

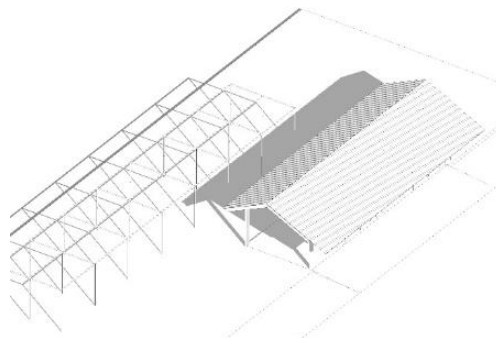
3.1.3 ร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 6 : ภาพถ่ายหน้าร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา (ซ้าย)

ภาพผังพื้นร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา (ขวา)

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ภาพที่ 7 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริณ. 2023.

ร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลาเป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้านมีถนนสองเส้นผ่านทั้งสองฝั่งของร้านทำให้มองเห็นกิจกรรมของร้านได้จากหลายทิศทาง กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชน นอกจากนี้จะเป็นร้านที่ขายชากาแฟแล้วยังมีพื้นที่สำหรับการแข่งขันหรือนานกมาแขวนโชว์กัน จึงทำให้กลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งานในร้านนั้นมีลักษณะแตกต่างออกไปจากร้านน้ำชาทั่วไป จากผังพื้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่จะถูกรวมกลุ่มใกล้กับพื้นที่แข่งนก และพื้นที่แข่งนกก็ยังเป็นพื้นที่ที่คอยดึงดูดคนจากภายนอกเข้ามาในร้านได้อีกด้วย

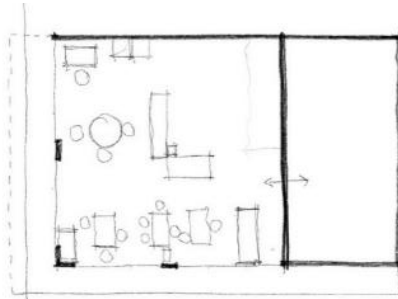
ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ชุมชน มีถนนตัดผ่านทั้งสองฝั่งของร้าน ทำให้มองเห็นกิจกรรมของร้านได้ในหลากหลายมุมจึงส่งผลให้มีคนจากในชุมชนเข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมาก

ตัวอาคารจะเป็นกรอบโครง (frame) เปิดโล่งไม่มีผนังกันอากาศถ่ายเทได้ ใช้วัสดุที่พบได้ทั่วไปสอดคล้องกับวิธีการก่อสร้างรูปแบบพื้นฐานที่คนในชุมชนสามารถสร้างขึ้นเองได้

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ และกลุ่มผู้ใช้งานหลักที่พบเห็นได้ชัดเจนในร้านนี้คือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสันทนาการ โดยมีตัวกิจกรรมขอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันอย่างเช่น ในกรณีศึกษาจะเป็นกิจกรรมของการดูนกที่ขอยึดโยงคนกลุ่มนี้

เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของที่นั่งขนาดใหญ่ขึ้นในบริเวณพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับกิจกรรมสนทนา การจะเห็นได้ว่ากลุ่มของคนที่ใช้พื้นที่ในร้านส่วนใหญ่จะมีการรวมกลุ่มของที่นั่งทำให้มีพื้นที่เฉพาะของกิจกรรมเกิดขึ้นในร้าน

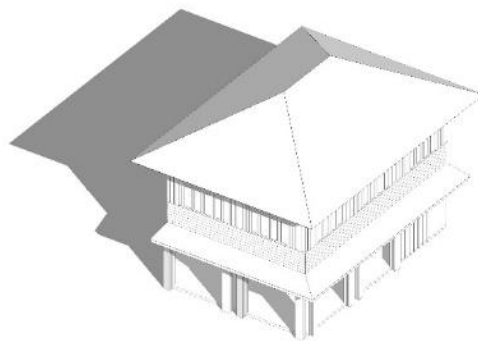
3.1.4 ร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 8 : ภาพถ่ายหน้าร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (ซ้าย)

ภาพผังพื้นร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (ขวา)

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องที่วิจัย, 2023.

ภาพที่ 9 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องที่วิจัย, 2023.

ร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณชุมชน ตั้งอยู่หัวมุมถนน กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชน ที่เข้ามาเพื่อรวมกลุ่มทางสังคมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร จากผังพื้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่นั้นถูกผลัดออกมาใกล้ชิดกับภายนอกให้มากที่สุดเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและคนภายนอก ส่วนพื้นที่ภายในร้านและยังมีบางส่วนติดกับพื้นที่ภายนอกเพื่อดึงดูดลูกค้า

ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ชุมชนและอยู่ในพื้นที่หัวมุมถนนสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากถนนที่ตัดผ่านทั้งสองด้าน ทำให้มีคนจากในชุมชนเข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมาก

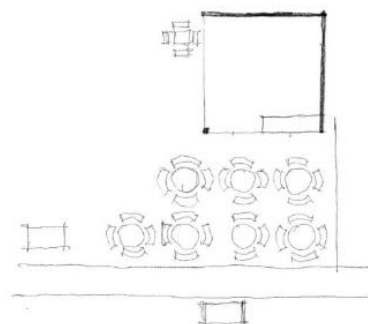
ตัวอาคารจะเป็นจะเป็นลักษณะของ shop house ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัยส่วนพื้นที่ร้านในชั้นล่างเป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นเปิดโล่งเพื่อให้ผู้ใช้งานเข้าถึงได้จากทุกด้านของถนน

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคนเข้ามาเพื่อรับข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เช่น

โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน จะเห็นได้ว่ากลุ่มของคนที่ใช้พื้นที่ในร้าน จะไม่มีการรวมกลุ่มของที่นั่งแต่จะเน้นไปที่การสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านการพูดคุย

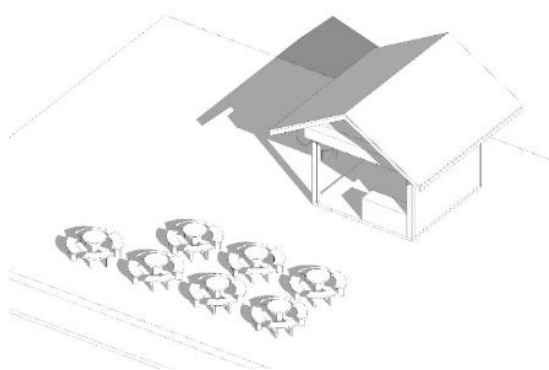
3.1.5 ร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง

ภาพที่ 10 : ภาพถ่ายหน้าร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง (ซ้าย)

ภาพผังพื้นร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง (ขวา)

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

ภาพที่ 11 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

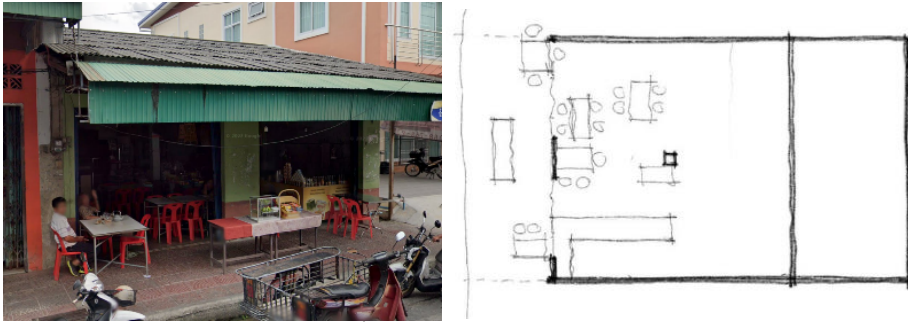
ร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นร้านน้ำชากลางคืนที่ตั้งอยู่บริเวณตลาดใกล้กับชุมชนและสถานศึกษา กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชนและนักเรียนนักศึกษาที่เข้ามาใช้งานหลังเลิกเรียน เข้ามาเพื่อรวมกลุ่มทางสังคมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ลักษณะของพื้นที่นั่งจะแตกต่างจากร้านทั่วไปคือจะเป็นการนั่งภายนอกอาคารใกล้ชิดกับถนนทั้งหมดนอกจากจะสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในร้านแล้วยังสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและคนภายนอกได้อีกด้วยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของร้านน้ำชาที่เปิดในช่วงกลางคืน

ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ตลาดช่วงเย็นใกล้สถานศึกษา ทำให้มีคนที่วัยทำงานและวัยเรียนเข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมากในเวลาช่วงเย็นหลังเลิกงาน

ตัวอาคารจะมีเฉพาะพื้นที่ของการขายและเตรียมอาหาร ส่วนของที่นั่งจะอยู่ในพื้นที่โล่งบริเวณหน้าร้านที่ใกล้ชิดกับชุมชน

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านจะเป็นกลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากเวลาเปิดร้านจะอยู่ในช่วงเย็นถึงดึก ทำให้ผู้ใช้งานหลักจะเป็นกลุ่มของคนวัยทำงานและวัยรุ่น ส่งผลให้บทสนทนาหรือกิจกรรมที่ยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันจะแตกต่างกับร้านที่เปิดในช่วงกลางวัน จะเห็นได้ว่าลักษณะของที่นั่งเป็นแบบตายตัวยากที่จะเคลื่อนย้ายแต่ยังมีความใกล้ชิดกันมากจึงทำให้ยังเกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มได้โดยการพูดคุย จะดูเหมือนว่ากลุ่มของคนในร้านจะหลอมรวมจนเป็นคนกลุ่มเดียวกัน

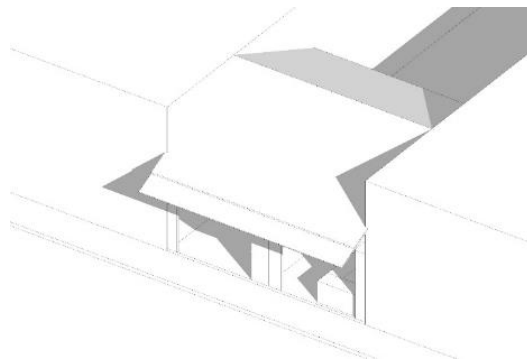
3.1.6 ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 12 : ภาพถ่ายหน้าร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (ซ้าย)

ภาพผังพื้นร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราชพัทลุง (ขวา)

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องทฤษฎี. 2023.

ภาพที่ 13 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : ปุรินทร์ เรื่องทฤษฎี. 2023.

ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นร้านน้ำชาตอนเช้าที่ตั้งอยู่บริเวณชุมชน กลุ่มผู้ใช้งานหลักจะเป็นคนทั่วไปในชุมชน ที่เข้ามาเพื่อรวมกลุ่มทางสังคมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ชุมชน และอยู่บนถนนเส้นหลักที่ตัดผ่านชุมชนทำให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายจากคนในชุมชน จากผังพื้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่นั้นถูกผลักออกมาใกล้ชิดกับภายนอกให้มากที่สุดเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและคนภายนอก ส่วนพื้นที่ขายนั้นอยู่ด้านข้างร้านและยังมีส่วนติดกับพื้นที่ภายนอกเพื่อดึงดูดลูกค้า

ตัวอาคารจะเป็นจะเป็นลักษณะบ้านแถวที่มีความยืดหยุ่นเปิดโล่งเพื่อให้ผู้ใช้งานมองเห็นและเข้าถึงกิจกรรมในร้านได้ และยังมีการออกมาใช้พื้นที่บริเวณภายนอกร้านทั้งในรูปแบบของพื้นที่นั่ง และพื้นที่ขายเพื่อให้ใกล้ชิดกับชุมชนมากยิ่งขึ้น

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านมีอยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน กลุ่มทางธุรกิจ หรือกลุ่มของอาชีพ เพื่อขยายความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้าง ตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้โดยคนกลุ่มนี้ส่วนมากจะออกมาใช้พื้นที่กึ่งภายนอกร้านเพื่อให้สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ ทั้งกับคนภายในร้านและภายนอกร้าน กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคนเข้ามาเพื่อรับข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เช่น โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน จะเห็นได้ว่ากลุ่มของคนเข้ามาใช้พื้นที่ในร้าน จะไม่มีการรวมกลุ่มของที่นั่งแต่จะเน้นไปที่การสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านการพูดคุย โดยกลุ่มนี้ส่วนมากจะเน้นเข้าไปใช้งานในพื้นที่ภายในของร้าน

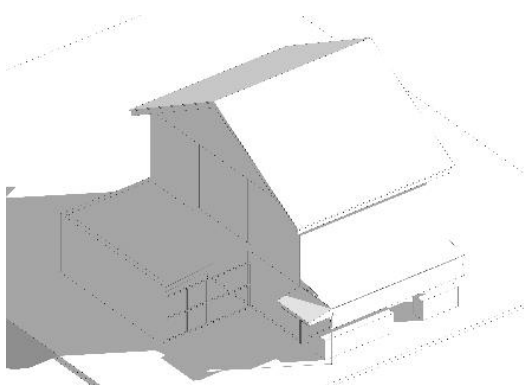
3.1.7 ร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง

ภาพที่ 14 : ภาพถ่ายหน้าร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง (ซ้าย)

ภาพผังพื้นร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง (ขวา)

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองทริญ, 2023.

ภาพที่ 15 : ภาพสามมิติร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองทริญ, 2023.

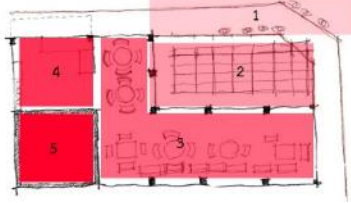
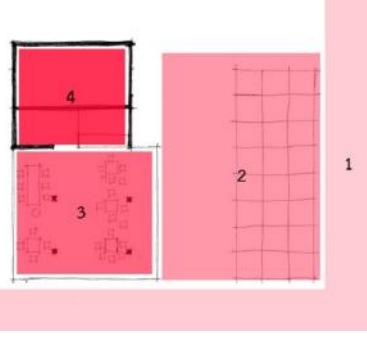
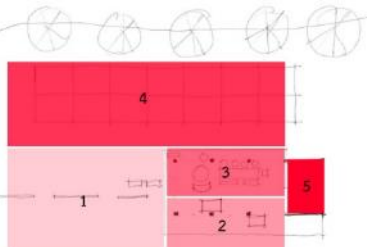
ร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง เป็นร้านน้ำชากลางคืนที่ตั้งอยู่บริเวณมัสยิด กลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของชาวมุสลิมเนื่องจากเป็นสถานที่พักรอการละหมาดในช่วงเวลา มัฆริบ (18.34 น.) กับ อีชา (19.50 น.) ซึ่งเป็นเวลาใกล้เคียงกันทำให้คนที่มาละหมาดนั้นไม่สามารถไปไหนได้ไกล จึงอาศัยการนั่งดื่มชาพูดคุยกันที่ร้านน้ำชาเพื่อรอเวลาละหมาดในรอบถัดไป จากผังพื้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่สำหรับนั่งส่วนใหญ่จะอยู่ภายนอกเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอก และง่ายต่อการมองเห็นกิจกรรมบริเวณมัสยิด

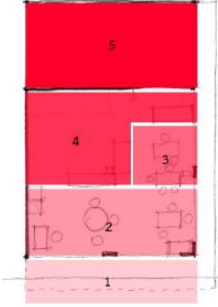
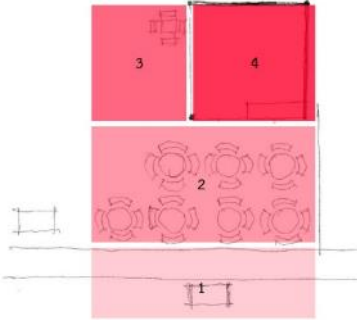
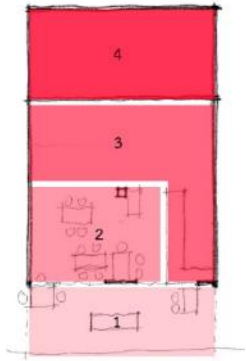

ตัวร้านตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ชุมชนมุสลิม ตรงข้ามกับมัสยิดจึงเป็นพื้นที่สำคัญในการทำการละหมาด

ตัวอาคารจะเป็นจะเป็นลักษณะของ shop house ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัยส่วนพื้นที่ร้านในชั้นล่างเป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นเปิดโล่งมีพื้นที่ของการเตรียมอาหารอยู่บริเวณหน้าร้านที่ให้เห็นกิจกรรมของร้านได้อย่างชัดเจน และมีพื้นที่นั่งบริเวณภายนอกร้านที่รองรับกลุ่มคนที่มาดื่มชาเพื่อรอเวลาของการละหมาด

กลุ่มของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในร้านจะเป็นกลุ่มของคนที่จะเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากเวลาเปิดร้านจะอยู่ในช่วงเย็นถึงดึก ทำให้ผู้ใช้งานภายในร้านจะมีทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่วัยรุ่นไปจนถึงวัยสูงอายุ เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ตรงข้ามกับมัสยิด ส่งผลให้บทสนทนาหรือกิจกรรมที่ยืดเยื้อของคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันจะมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามกลุ่มของสังคม จะเห็นได้ว่าลักษณะของที่นั่งมีความใกล้ชิดกันมากจึงทำให้ยังเกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มได้โดยการพูดคุย

4. ผลการศึกษา

ร้าน	ลำดับของพื้นที่	กลุ่มทางสังคม
ร้านน้ำชา บริเวณตลาดสดผดุงคอน ยอ จังหวัดพัทลุง		1.กลุ่มของคนที่จะเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ 2.กลุ่มของคนที่จะเข้ามาเพื่อรับรู้อาหาร 3.คือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนา
ร้านน้ำชา บริเวณบริเวณตำบลมะม่วงสองต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช		1.กลุ่มของคนที่จะเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ 2.คือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนา
ร้านน้ำชา บริเวณตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา		1.กลุ่มของคนที่จะเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ 2.คือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนา

ร้าน	ลำดับของพื้นที่	กลุ่มทางสังคม
ร้านน้ำชา บริเวณตำบลท่าวัง จังหวัด นครศรีธรรมราช		<p>1.กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์</p> <p>2.คือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรม สันทนาการ</p>
ร้านน้ำชา บริเวณตลาดกลางเมือง จังหวัดพัทลุง		<p>1.กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์</p>
ร้านน้ำชา บริเวณตำบลคลัง จังหวัด นครศรีธรรมราช		<p>1.กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์</p> <p>2.คือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรม สันทนาการ</p>
ร้านน้ำชา บริเวณมัสยิด จังหวัดพัทลุง		<p>1.กลุ่มของคนเข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์</p>

ภาพที่ 8 : ตารางแสดงลำดับของพื้นที่และกลุ่มทางสังคม

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

4.1 กลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา

ภายในร้านน้ำชานั้นมีกลุ่มทางสังคมเกิดขึ้นภายในร้าน 3 กลุ่มด้วยกัน กลุ่มแรกคือกลุ่มของคน que เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ จับกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจะเกิดขึ้นทั้งในร้านน้ำชาที่เปิดกลางวันและร้านน้ำชาที่เปิดกลางคืน

ภาพที่ 16 : กลุ่มของคน que เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในร้านน้ำชา

ที่มา : https://www.facebook.com/โกกั้ง_โอชา

กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคน que เข้ามาเพื่อรับรูข่าวสารโดยมีแหล่งข้อมูลข่าวสาร เช่น โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน จะเกิดขึ้นทั้งในร้านน้ำชาที่เปิดกลางวันและร้านน้ำชาที่เปิดกลางคืน

ภาพที่ 17 : กลุ่มของคน que เข้ามาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในร้านน้ำชา

ที่มา : <https://nisitjournal.press/2020/01/02/tea-shop-thailand/>

กลุ่มที่สามคือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการโดยมีตัวกิจกรรมคอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันอย่างเช่น ในกรณีศึกษาจะเป็นกิจกรรมของการดูนกที่คอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน ซึ่งในกลุ่มนี้จะแบ่งออกเป็นสองกลุ่มด้วยกัน กลุ่มแรกคือกลุ่มที่เข้ามาใช้พื้นที่ในร้านควบคู่ไปกับกิจกรรมสนทนาการและกลุ่มที่สองคือกลุ่มคนจากภายนอกที่เข้ามาชมกิจกรรมสนทนาการทำให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมที่เกิดขึ้นในร้านกับชุมชน

ภาพที่ 18 : กิจกรรมของการดูนกที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา

จะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชานอกจากจะเป็นการรวมกลุ่มผ่านกิจกรรมแล้วก็จะเห็นการรวมกลุ่มผ่านการนั่ง ซึ่งส่งผลให้เกิดกลุ่มของพื้นที่ในร้านน้ำชาออกมาในสองรูปแบบโดยรูปแบบแรกคือกลุ่มที่พยายามรวมกลุ่มเล็กๆเข้าด้วยกันจนกลายเป็นกลุ่มของที่นั่งขนาดใหญ่ผ่านความสนใจที่มีร่วมกันในแต่ละกิจกรรมซึ่งกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่รูปแบบนี้คือกลุ่มของคนที่ต้องการเข้ามาสร้างปฏิสัมพันธ์และกลุ่มของคนเข้ามาเพื่อกิจกรรมสนทนาการรูปแบบที่สองคือการนั่งแบบแบ่งเป็นกลุ่มย่อยที่มีสิ่งยึดโยงความสนใจของคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกันแต่ไม่ได้มีการรวมกลุ่มของการนั่งเป็นกลุ่มใหญ่แต่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผ่านการพูดคุยโดยกลุ่ม ของคนที่อยู่ในพื้นที่รูปแบบนี้คือกลุ่มของคนเข้ามาใช้พื้นที่ร้านน้ำชาเพื่อรับรู้อาหาร

จากกรณีศึกษาจะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชานั้นส่งผลให้เกิดที่ว่างทางสถาปัตยกรรมในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามกิจกรรมที่เป็นจุดสนใจในแต่ละกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้เกิดที่ว่างทางสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของคนภาคใต้

4.2 ที่ว่างทางสถาปัตยกรรม

ที่ว่าง” คำดังกล่าวนี้เป็นคำศัพท์แปลจากคำว่า “Space” ซึ่งเมื่อแปลออกมาเป็นคำนามในภาษาไทยนั้นจะไม่สื่อความหมายตรงไปตรงมานักกับผู้คนโดยทั่วไป แต่ทว่ากลับเป็นคำที่สถาปนิกและนักวิชาการที่ทำการศึกษาศาปัตยกรรมนั้นคุ้นเคยเป็นอย่างดี(เจนยุทธ ล่อใจ et al., 2015) เมื่อพิจารณาความหมายของที่ว่างผ่านกรอบความคิดทาง “ปรากฏการณ์ศาสตร์ (Phenomenology)” นั้น ซึ่งอธิบายได้ว่า “สิ่งต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นในลักษณะของความสัมพันธ์กันระหว่างสถานที่ (Place) กับการรับรู้ของมนุษย์ว่าเป็นผลรวมของสิ่งที่ประกอบกันขึ้นในสภาพแวดล้อมรอบตัวเรา (เจนยุทธ ล่อใจ et al., 2015) กล่าวคือ ที่ว่างนั้นสามารถทำให้เรารู้ถึงขอบเขตของสถานที่นั้นได้

การตีความหมายของที่ว่างนั้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยอาทิเช่น ปริมาตร บรรยากาศ มิติทางสังคม กิจกรรมช่วงเวลา สิ่งเหล่านี้ล้วนมี ผลโดยตรงกับการใช้งานและการเปลี่ยนแปลงของที่ว่าง ซึ่งหากมองผิวเผินแล้วนั้นเราอาจจะเข้าใจว่าที่ว่างที่พูดถึงอยู่นั้นเราสามารถกำหนด ขอบเขตของที่ว่างนั้นได้ แต่ในขณะเดียวกันที่ว่างในบางความหมายเราก็ไม่สามารถกำหนดขอบเขตของมันได้นอกจากนี้ที่ว่างยังสามารถใช้แทนความหมายของช่วงเวลากิจกรรมปรากฏการณ์หรือพื้นที่ต่างๆได้อีกด้วย การตีความหมายของที่ว่างนั้นจึงเป็นเหมือนภาพสะท้อนถึงความหมายที่ซ่อนอยู่ของรูปลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม

ดังนั้นเราจะสัมผัสประสบการณ์ของพื้นที่ในระดับพื้นฐานได้โดยการเคลื่อนผ่านพื้นที่และแนวความคิดทางสังคม เมื่อถามถึงประสบการณ์ของผู้คนที่อยู่ในสถาปัตยกรรม พวกเขาทั่วไปจะอธิบายพื้นที่ตามการเคลื่อนไหวของพวกเขา ลักษณะหรือฟังก์ชันของพื้นที่บ่งบอกถึงลักษณะการเคลื่อนไหว อย่างเช่นทางเดินยาวและแคบจะเป็นปัจจัยในเดินผ่านพื้นมันไป

ในขณะที่ห้องกว้างใหญ่จะมีความหลากหลายในการเคลื่อนที่หรือสถานะนิ่งมากกว่า การเคลื่อนที่จากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกที่ อาจมีผลต่อประสบการณ์ อย่างเช่นการเคลื่อนที่จากพื้นที่เล็กไปยังพื้นที่ใหญ่สามารถกระตุ้นความรู้สึกอิสระ ในขณะที่ การเคลื่อนที่จากพื้นที่ใหญ่ไปยังพื้นที่เล็กอาจให้ทั้งความสบายหรือการคุกคาม

การก่อรูปของที่ว่างนั้นสามารถทำได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการสร้างกรอบของพื้นที่ ผืน ฝ้าเพดาน พื้น เงามของ แสง แม้กระทั่งลวดลายของผ้า ล้วนแล้วแต่สามารถทำให้เรารับรู้ถึงประสบการณ์ของที่ว่างได้ หรือจากกรณีศึกษาที่ว่าง นั้นสามารถเกิดขึ้นได้จากขอบเขตระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอกอันเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศ ลำดับของพื้นที่ การ ปิดล้อมพื้นที่ และการรวมกลุ่มทางสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เราสามารถรับรู้ที่ว่างในแต่ละประเภทภายในร้านได้ จะเห็น ได้ว่าการก่อรูปของที่ว่างนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละวิธีการนั้นล้วนส่งผลให้เกิด เอกลักษณ์ของที่ว่างที่แตกต่างกันไปได้ตามรูปแบบและองค์ประกอบของการก่อรูปของที่ว่าง

จากกรณีศึกษา ร้านน้ำชา นั้นมีองค์ประกอบและวิธีการที่หลากหลายที่ส่งผลให้เกิดระบบของที่ว่าง ไม่ว่าจะเป็น ขอบเขตระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอกอันเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศ หรือแม้กระทั่งกลุ่มทางสังคมที่หลากหลาย ภายในร้านนั้นล้วนส่งผลให้เกิดที่ว่าง (space) ทางสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรม ความสัมพันธ์ บริษัท และ ช่วงเวลา ซึ่งส่งผลให้เกิดความหมายและคุณลักษณะเฉพาะของที่ว่างที่เป็นเอกลักษณ์ของบรรยากาศ ร้านน้ำชา ที่สังคม ของคนทางภาคใต้นั้นมีความคุ้นเคยเป็นอย่างมาก

ผลการวิจัย

“ร้านน้ำชา” ร้านน้ำชาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมชาวภาคใต้มาอย่างยาวนาน ร้านน้ำชานั้นเป็นพื้นที่สนทนา พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นพื้นที่สำหรับคนทุกเพศทุกวัย ร้านน้ำชานั้นเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ แต่ กลับพบว่ามีการรวมกลุ่มทางสังคมมากมายเกิดขึ้นในพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ จากกรณีศึกษาพบว่าภายในร้านน้ำชานั้นมีการรวมกลุ่มทางสังคม เกิดขึ้นภายในร้าน 3 กลุ่มด้วยกันอย่างเห็นได้ชัดกลุ่มแรกคือกลุ่มของคนที่มาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อขยาย ความสัมพันธ์ออกไปในวงกว้างตามลักษณะนิสัยของคนภาคใต้ กลุ่มที่สองคือกลุ่มของคนที่มาเพื่อรับรู้ข่าวสารโดยมี แหล่งข้อมูลข่าวสาร เช่น โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ คอยยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน กลุ่มที่สามคือกลุ่มที่เข้ามาเพื่อกิจกรรม สันทนาการโดยมีตัวกิจกรรมคอยึดโยงคนกลุ่มนี้เข้าด้วยกัน

พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชานั้น ส่งผลให้เกิดที่ว่าง (space) ที่เห็นได้ชัด ใน 2 รูปแบบ รูปแบบที่หนึ่งคือ ที่ว่าง (space) ที่มีความยืดหยุ่นเอื้อต่อกิจกรรมต่างๆที่เกิดภายในกลุ่มของสังคมนั้นๆ ไม่ ว่างจะเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มที่นิ่ง หรือความหมายของพื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาและประเภทของ กลุ่มทางสังคม รูปแบบที่สองคือ ที่ว่าง (space) ที่มีวัตถุประสงค์หรือกิจกรรมที่คอยึดโยงความสนใจของคนที่มาใช้พื้นที่ ไม่ ว่าจะเป็นในด้านข้อมูลข่าวสารหรือกิจกรรมการละเล่นต่างๆ แตกต่างกันไปตามกิจกรรมหรือความสนใจ

จากกรณีศึกษาพบว่า กลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชานั้นส่งผลให้เกิดระบบของที่ว่าง 3 แบบ ที่เป็น เอกลักษณ์เฉพาะของคนภาคใต้ ประกอบด้วย

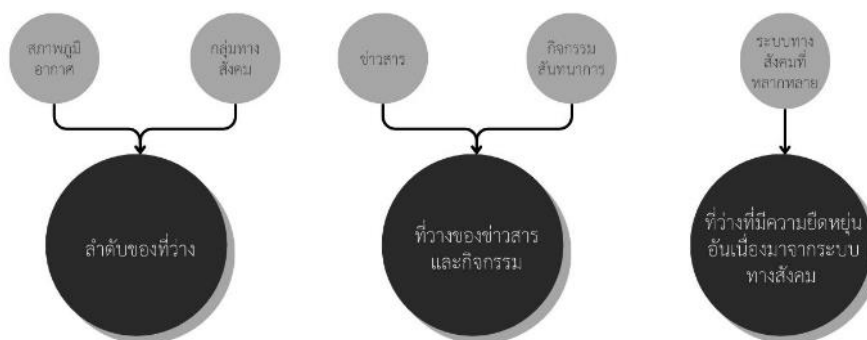
1. ลำดับของที่ว่าง เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและระบบทางสังคมทำให้เกิดลำดับของที่ว่างจากภายนอกสู่ภายใน จากกรณีศึกษาจะเห็นลำดับของที่ว่างจากกลุ่มของคนภายนอกที่สนใจในพื้นที่กิจกรรมของร้านพื้นที่กิจกรรมสนทนา การพื้นที่ดื่มชาสำหรับผู้สนใจในกิจกรรมสนทนาการพื้นที่ของคนที่มาเพื่อรับรู้ข่าวสารและพื้นที่ภายในของร้าน

2. ที่ว่างของข่าวสารและกิจกรรม นอกจากการพบปะสังสรรค์แล้วยังมีพื้นที่ที่มีข่าวสารหรือกิจกรรมที่คอยึด โยงความสนใจของกลุ่มคนเข้าด้วยกันจึงเป็นอีกหนึ่งที่ว่างที่มีเอกลักษณ์ในร้านน้ำชา

3. ที่ว่างที่มีความยืดหยุ่นอันเนื่องมาจากระบบทางสังคม จากการศึกษาพบว่าโดยทั่วไปแล้วควันทงภาคใต้ นั้นนิยมการรวมกลุ่มนับถือพวกพ้องทำให้เกิดกลุ่มทางสังคมที่หลากหลายและเวียนเข้ามาในร้านทำให้ที่ว่างภายในร้านนั้นถูกปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของกลุ่มทางสังคมที่เข้ามาใช้งาน

สังคมในปัจจุบันนั้นได้เปลี่ยนแปลงจากเดิมไปเป็นอย่างมาก ลักษณะของพื้นที่ตามแบบพื้นถิ่นดั้งเดิมที่เคยใช้งานอาจไม่ตอบสนองต่อสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในร้านน้ำชา นั้นส่งผลให้เกิดที่ว่าง (space) ที่มีเอกลักษณ์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวความคิดและเครื่องมือในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีความร่วมสมัยเข้าถึงผู้ใช้งานในยุคปัจจุบันและยังตอบสนองกับ บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของคนภาคใต้ได้

ภาพที่ 19 : ภาพแสดงองค์ประกอบการเกิดรูปแบบของพื้นที่ในร้านน้ำชา

ที่มา : ปุรินทร์ เรืองศิริ. 2023.

จากภาพจะเห็นได้บริบทโดยรอบของที่ตั้งร้านและบริบททางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสภาพภูมิอากาศ สถานที่ตั้ง กลุ่มทางสังคม วัฒนธรรม และกิจกรรม นั้นล้วนส่งผลให้เกิดระบบของที่ว่างทั้งสามแบบ คือ ลำดับของที่ว่าง ที่ว่างของข่าวสารและกิจกรรม และที่ว่างที่มีความยืดหยุ่นอันเนื่องมาจากระบบทางสังคม

บรรณานุกรม

- โอปอล์ ประภาวดี. (2547). *ร้านน้ำชา : พื้นที่ที่มีความหมายของคนเมืองนครศรีธรรมราช กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัย ศิลปากร*.
- เจนยุทธ ล่อใจ, อรศิริ ปาณินท์, & เกรียงไกร เกิดศิริ. (2558). คุณลักษณะของที่ว่างทางสถาปัตยกรรมใน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น: แนวทางการศึกษาสู่การ ออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย.
- เรวัต สุขสิลาญจน์. (2558). การพัฒนารูปแบบร้านน้ำชาเคลื่อนที่ท้องถิ่นภาคใต้ กรณีศึกษา: ร้านน้ำชาริมถนนราชดำเนินอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 8(1), 1432-1449.
- หทัยรัตน์ ทองสกุล, & เกตฉภา บุญปรากฏ. (2555). การนิยามความหมายพื้นที่น้ำชาในชุมชนคูเต่า. *Journal of Liberal Arts Prince of Songkla University*, 4(1), 106-106.
- Ployrung Sibplang. (2565). 'ร้านน้ำชา' จากพื้นที่สนทนาของคนรุ่นเก่า สู่การผลักดันเป็นวัฒนธรรม 3 จังหวัดโดยคนรุ่นใหม่. Retrieved from <https://thematter.co/social/tea-cafe-in-south-thailand/164735>.

ภาวิดา แจ่มคล้าย, สุชานันท์ เสมหิรัญม และทีฆัมพร บุญมี. (2020). ร้านน้ำชาชายแดนใต้ พื้นที่สร้างความสัมพันธ์ในความ
ขัดแย้ง. Retrieved from <https://nisitjournal.press/2020/01/02/tea-shop-thailand/>.

'ร้านน้ำชา' ชีวิตชีวายามค่ำคืนของเมืองปัตตานี. (2019). Retrieved from <https://voicetv.co.th/read/S5cawXT-F>
กำเนิด...ร้านน้ำชา. (2560). Retrieved from <https://www.hatyaifocus.com/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1/111%E0%B8%9A%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%81%E0%B8%B3%E0%B9%80%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%94...%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B8%8A%E0%B8%B2-%7C-%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%94%E0%B8%B5/>.

How We Experience Spaces. (2023). Retrieved from <https://www.lbrarchitecture.co.uk/how-we-experience-spaces/>.